

تاریخ مازندران

از آغاز تا انقلاب اسلامی

دکتر علی رمضانی

علی اکبر عنایتی

انتشارات شلفین

تاریخ مازندران از آغاز تا انقلاب اسلامی

دکتر علی رمضانی پاچی - علی اکبر عنایتی

انتشارات شلفین

چاپ نخست - ۱۳۹۳ - ۱۰۰۰ نسخه

سازمان: رمضانی پاچی، علی / ۱۳۵۰

عنوان و نام پدیدآور: تاریخ مازندران از آغاز تا انقلاب اسلامی

مشخصات نشر: ساری: شلفین، ۱۳۹۲

مشخصات فیزیکی: ۲۸۸ ص

شابک: ۹ - ۳۰۵ - ۱۰۰ - ۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فبا

یادداشت: نمایه

موضوع: مازندران - تاریخ

شناسه افزوده: عنایتی، علی اکبر، ۱۳۵۱

رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ ۸ ر ۳۵ الفب / ۲۰۵۳ DSR

رده بندی دیویی: ۲۲/۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۳۱۶۳۴۷۶

مازندران - ساری تلفکس: ۲۲۹۵۲۸۰ - ۰۱۵۱

www.shelfin_sari@yahoo.com

فهرست مطالب

۷ مقدمه

فصل اول

۱۱ تاریخ‌نگاری محل مازندران

فصل دوم

۳۱ مازندران در دوران باستان

فصل سوم

۵۷ مازندران در قرن‌های اولیه‌ی اسلامی

فصل چهارم

۱۵۹ مازندران از حمله‌ی مغول تا قاجاریه

فصل پنجم

۲۱۵ مازندران در دوره‌ی معاصر

۲۶۵ منابع

۲۷۵ فهرست اعلام

۲۷۸ نقشه‌های مازندران در طول تاریخ

«که مازندران شهر ما یاد باد»

مازندران آن را بهشت ایران خوانده‌اند در طی قرون متمادی، تاریخ پرفراز و نشیبی را پشت سر نهاده است. تاریخ مازندران حکایت از رنج‌ها و محنت‌های مردم مقاوم و سخت‌کوش آن دارد.

گویا مانند هر کاسی دیگر در پشت سرسبزی‌اش پنهان مانده است. رنه گروسه مورخ فرانسوی، ایران را چارراه حادثه نامیده؛ زیرا از یک سو این سرزمین بهترین راه برقراری ارتباط میان شرق و غرب عالم بوده و دیگری حوادث بی‌شمار تاریخی، تحت تأثیر آمد و شدی اقوام گوناگون به وقوع پیوسته است. مازندران گوشه‌ی مهمی از این چارراه حادثه است. جایی که در طول حیات درازمدت ایران زمین، از روزگاران کهن تا به امروز نقش‌آفرینی کرده است. مازندران بر اساس یافته‌های باستان‌شناسان در سه دوران تاریخ از نخستین سکونت‌گاه‌های انسان بوده که نشانه‌های آن در غارهای آدانی هوتو و کمربند و منطقه باستانی گوهرتپه آشکار است. در تاریخ اسلامی ایران، دیوان مازن (بومیان مازندران کهن) مردمی با فرهنگ و تمدن بوده و به آریاییان نوشتن آموخته‌اند. سرزمین اسطوره‌ای مازندران و دیوان آن در کتاب‌های اوستا و شاهنامه فردوسی بزرگ جایگاه بلندی دارند.

در تاریخ ایران لاز روزگار باستان تا عصر شاه عباس اول صفوی (ابتدای قرن ۱۱ ق)، مازندران با حکومت‌های محلی، به گونه‌ای از استقلال برخوردار بود اما این به معنی و مفهوم جدایی از ایران بزرگ نبود. مازندرانی‌ها در سراسر تاریخ پراختخا ایران همگام و هم‌دوش سایر اقوام ایرانی از آب و خاک آن نگهبانی و حراست کرده و در اعتلا و آبادانی‌اش کوشیده‌اند. دلیرمردان و شیرزنان مازندرانی در برابر یس‌های بزرگ بیگانگان نظیر اسکندر مقدونی، اعراب، ترکان، مغولان و روس‌ها ایستادگی کرده و با نثار خون خویش در پی سربلندی و عزت ایران کوشیده‌اند. مقامات مازندرانی‌ها که ویژگی برجسته آنان است تحت تاثیر عوامل طبیعی و جغرافیایی مانند کوه‌های استوار البرز، جنگل‌های در هم تنیده و انبوه، دریای آبی و عامل فرهنگی یعنی روحیه دلاوری و رشادت و ایستادگی در برابر بیگانگان بوده است.

پس از ورود اعراب مسلمان بر خاک ایران و تخریبی شاهنشاهی ساسانی، همه‌ی ایران به جز نواحی کناره‌ی جنوبی دریای مازندران به زیر فرمان اعراب درآمدند. مازندرانی‌ها با مقاومت خود در برابر سپاهیان عرب تسلیم نشدند. نیاکان پاک نهادمان، دین نجات‌بخش اسلام را نه از شمشیر و زور سواران عرب بلکه در رفتار مردمانی از نسل مولا علی (ع) (علویان) که از جبهه خلفای اموی و عباسی به این دیار هجرت کرده بودند، دیدند و پذیرفتند، سپس به یاری آنان برخاسته نخستین حکومت شیعی تاریخ جهان را بنیان نهادند.

مازندرانی‌ها با آموزه‌های برگرفته از اسلام ناب و پیروی از حرکت سرخ امام حسین (ع) در هشت سال دفاع مقدس در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران در عرصه‌های نبرد حضور یافته و حماسه‌ها آفریدند.

این پژوهش سعی دارد بر توصیف تاریخ مازندران از دورترین زمان‌ها تا انقلاب اسلامی ایران بپردازد. نویسندگان کتاب تمام تلاش خود را برای بازآفرینی تاریخ مازندران با استفاده از منابع و اسناد معتبر صرف کرده‌اند.

در سال‌ها و دهه‌های پیش آثار گران‌قدری در این زمینه چاپ و منتشر شده از جمله می‌توان به تلاش‌های دکتر آستان اردشیر برزگر، تاریخ مازندران اسماعیل مهجوری و مازندران در گذر تاریخ دکتر حسین اسلامی اشاره کرد.

کتاب حاضر سعی دارد تاریخ مازندران را به شکل مختصر و مفید با زبانی ساده و علمی براساس استفاده همگان به‌ویژه جوانان مازندرانی بیان کند.

این اثر فراهم نمی‌آمد مگر با تلاش‌ها و زحمات عزیزانی که ما را در این راه یاری داده‌اند. یدین وسیله از آقای دکتر حسین اسلامی مدیرمخترم مرکز مازندران‌شناسی که فرهیختگان در سایه‌سار علمی‌شان در این مرکز می‌آسایند و آقایان دکتر زین‌العابدین درگاهی و دکتر سیدرحیم موسوی به‌عنوان بازخوانی کتاب و یادآوری نکات مفید و ارزنده، خانم خدیجه نامدار ویراستار و خانم زهرا ایزدی‌راد طراح جلد سپاس فراوان داریم. همچنین قدردان مساعدت و کمک‌های سرکارخانم فریده یوسفی مدیریت محترم انتشارات شلفین و

همکارانشان هستیم، اگر نبود تلاش‌های ایشان این اثر ناچیز به مرحله چاپ و نشر نمی‌رسید.

امید که اثر حاضر مورد پسند مردم بافرهنگ و علم‌پرور مازندران قرار گیرد. ضمن اسـ تشکر از تمامی خوانندگان محترم تقاضا می‌شود، نویسندگان کتاب را راهنمایی‌ها، انتقادهای سازنده و علمی خود محروم نسازند.

و من الله التوفیق

دکتر علی رمضانی پاچی و علی‌اکبر عنایتی

مازندران - ساری ۱۳۹۳

www.ketab.ir